

უდინ მუგ გურჯისტანა უდიური ენა საქართველოში

რეგიონუნ დე კიწიორტლო
მუზრულო ევროპინ ხარტია

რეგიონული ან უმცირესობათა
ენების ევროპული ქარტია

► coe.int/minlang

მუზრუხ
დაყაკესტალო
ენის გზამკვლევი

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

რევიონუნ დე კიწორტლო მუმრულო
ევროპინ ხარტიას აკესნესტა ევროპინ
სავეტა კონვენცინახნე, მატინათე
ქულე ბიყსა კიწი მილლათუნ, მატინ
თე იჩხო მუმინყუ ადთება იჩხო
აიზი. მუმნა ხარტიან ქულლებიყსა
ყერი-ყერი აშრუხ, მანოთე სერბინე
შეტაბახტინკ თე უმუდ თადაყუნ თე
მე მუმნად ჩიჩაყუნ დჟინდანურჩოლო,
შკოლურულო, მედიინა, კომპანიილო,
ჰოქმანათუნ გამხოლო.

1999 თარღა ევროპინ სავეტა
დოლდაშლეულე ვანდინ გჟურჯისტანენ
ომანელეაყე აიზრულო ნა
კიწორტლო მუმრულო ევროპინ
ხარტინ ბადრეყყესუნ, ეთართე
გჟურჯისტანენ ჰოქმანათენ ბურრეჭი
ხარტინ რატიფიკაციინა, ოშა მუმნა
ხარტია გებაქალე დჟინდჟუნ ჩო. მე
დოკუმენტენ ქულბიყალე უდინ მუმინ
ეფსუნა, შეტენკ თე მენო ბუნე კიწი
მანდიოტლო ტე მუმ, მატა ლახო თე
ადყუნება გჟურჯისტანა. მე მუმნად
დაყთადალო აკესნესა მუმრულო
ევროპინ ხარტინენ ქომჰვბალე,
ქულბიყალე ტე აშრულოხ, მატუხთე
გჟურჯისტანენ ბუტუყსა უდილო
ბახტინკ.

ბატან თადანან მე აშრულო ბახტინკ,
ჰვანამ ეჟან უსინ-უსინ ბინან ყესა
უდინ მუმეხ, ყერი-ყერი აშრულო ბოშ,
ეჟან ქალა აშ ბალან უდინ მუმინ,
ეთართე გჟურჯისტანენ მუმინ ეფსუნა
ყან ქალაბსუნა აშლა.

რევიონული ან უმცირესობათა
ენების ევროპული ქარტია
წარმოადგენს ევროპის საბჭოს
კონვენციას, რომელიც ხელს
უწყობს იმ უმცირესობათა
ენების დაცვას, რომლებმაც
ტრადიციულად საუბრობენ ქვეყანაში.
ენათა ქარტია ითვალისწინებს
ხელშეწყობის სხვადასხვა
ლონისძიებებს, რომლებიც
შექმნილია იმის უზრუნველსაყოფად
და წასახალისებლად, რომ
მოხდეს ამ ენების საჯაროდ,
განსაკუთრებით სკოლებში,
კულტურულ ღონისძიებებში, მედიაში,
კომპანიებსა და ადმინისტრაციულ
ორგანოებში გამოყენება.

1999 წელს ევროპის საბჭოში
გაწევრიანების დროს, საქართველომ
იკისრა რევიონული ან
უმცირესობათა ენების ევროპული
ქარტიის რატიფიცირება. როგორც
კი საქართველოს ხელისუფლება
მოახდენს ქარტიის რატიფიცირებას
და დოკუმენტი შევა ძალაში, იგი
ხელს შეუწყობს უდიური ენის
დაცვასაც, რადგან იგი წარმოადგენს
უმცირესობათა იმ ერთ-ერთ
ენას, რომელმაც ტრადიციულად
საუბრობენ საქართველოში.
მოცემული ენის გზამკვლევი
მოიცავს ენების ევროპული ქარტიით
გათვალისწინებულ ხელშეწყობის იმ
ლონისძიებებს, რის გამოყენებასაც
საქართველო აპირებს უდიურის
მიმართ.

მხარი დაუჭირეთ ამ ღონისძიებებს:
თუ თქვენც რეგულარულად იყენებთ
უდიურ ენას სხვადასხვა სფეროში,
თქვენ მნიშვნელოვან წვლილს
შეიტანთ უდიურის, როგორც
საქართველოს ენის, შენარჩუნებისა
და განვითარების საქმეში.

ფიქირუს ვა^ც პრინციპუს

— გურჯისტანენ ირ პოლიტიკინ, ზაკონინ ყან აშლუნ ბოშ უდინ მუზი მათ მე მუზინ ადთეხა ბინეყსა ოშუნ ფიქირუნ ყან პრინციპლო ლახო ჩურფი:

- ▶ უდინ მუზნად დჷინდანუნ ჩ^ოელ ჩიშჩუნუნ, ეთართე კულტურინ დოვლათ
- ▶ უდინ მუზნად თოგლახსუნ, ეთართე ბუ ჰოქმათენ ჯოკბესუნენ ინჯიმიში უდინ მუზეხ
- ▶ აშბესუნენუნ უდინ მუზნად თარაფბიყსუნუნ
- ▶ უდინ მუზნად თარაფბიყსუნუნ აზბარ ყან ცამფესუნენ
- ▶ ხარტიინ ფიქირბი მანდრულო ბოშ უდინ მუზენ ადთკალ ინსანუნ ბოშ დოლდაშლულ ბესუნ. მატლონთე ყერი მუზინყუ ადთეხა

მიზნეპი და პრინციპეპი

— საქართველო საკუთარ პოლიტიკას, კანონმდებლობასა და პრაქტიკულ საქმიანობას უდიური ენის მიმართ იმ ტერიტორიის ფარგლებში, სადაც ეს ენა გამოიყენება და ამ ენის კონკრეტული სიტუაციის შესაბამისად, ააგებს შემდეგ მიზნებსა და პრინციპებზე დაყრდნობით:

- ▶ უდიური ენის აღიარება კულტურული სიმდიდრის გამოხატულებად
- ▶ უდიური ენის გეოგრაფიული არეალის პატივისცემა იმის უზრუნველსაყოფად, რომ არსებული ან ახალი ადმინისტრაციული დაყოფა დაბრკოლებას არ წარმოადგენდეს უდიური ენის განვითარებისათვის
- ▶ საჭიროების შემთხვევაში, უდიური ენის განვითარებისათვის გადამჭრელი მოქმედების აუცილებლობის უზრუნველყოფა, მისი დაცვის მიზნით
- ▶ მეპირი და წერილობითი ფორმით, საჯაროდ და პირად ცხოვრებაში უდიური ენის გამოყენების ხელშეწყობა და/ან წახალისება
- ▶ ქართიით გათვალისწინებულ სფეროებში უდიურ ენაზე მოლაპარაკე ჯგუფებს შორის კონტაქტების შენარჩუნება და განვითარება, აგრეთვე კულტურული ურთიერთობების დამყარება სახელმწიფოში მცხოვრებ სხვა ჯგუფებთან, რომლებიც განსხვავებულ ენებზე საუბრობენ

- ▶ კალფესუნუნ სისტემინა ჰარ მუხნა ლახო უდინ მუზნა კალფესუნუნ ყან ზომბაქსუნუნ ლაზუმ ფორმილო ბულაბსუნ
- ▶ ტე ადამარლო ბახტინკ შინთე უდინ მუზინ თენე ადთეხა, ტე გალათე მათე მე ინსანე ქარხესა ქომჰგ ბაყუნ უდინ მუზნა ზომბაქსუნუნ
- ▶ უდინ მუზნა ზომბაქსუნ უნივერსიტეტლო ყან ყერი ჯურჷ გამხოლო
- ▶ ქულებიყსუნ მე ხარტინენ ფიქირბი ზანდრულო ჰოქმჷათლო ბოშ ბადალბესუნუნ უდინ მუზნა ბახტინკ.
- ▶ განათლების სისტემის ყველა შესაბამის საფეხურზე უდიური ენის სწავლებისა და შესწავლის სათანადო ფორმებისა და საშუალებების უზრუნველყოფა
- ▶ უდიური ენაზე არამოსაუბრე პირებისათვის ენის შესასწავლად პირობების შექმნა, თუ ისინი ცხოვრობენ იმ ტერიტორიაზე, სადაც ეს ენა გამოიყენება და აქვთ მისი შესწავლის სურვილი
- ▶ უნივერსიტეტებსა ან შესაბამის დაწესებულებებში უდიური ენის შესწავლისა და კვლევის ხელშეწყობა
- ▶ ამ ქართიით გათვალისწინებულ სფეროებში სახელმწიფოთაშორისი გაცვლების შესაბამისი ფორმების ხელშეწყობა უდიური ენისთვის.

გურჯისტანენ ოზანელე აყსა ბოტანე ინჯიმიშბესუნ დე აჩ'ესბესუნ, კორი ფინ ჭაკფესუნ, აგანამ მეღცირიკ ბოტი თეტად, მანოთე ზანდბინე, ჰამ ბესაყუნ უდინ მუზნა ლახო აშბესუნუნ თარაფ, მე მუზე ეფსუნუნ ყან თამ ბესუნუნ აშლუნ ბოშ უდინ მუზნა თარაფ მუნდქუმსუმ აშრუხ ბესუნ, მანოთე ზანდბინე მე მუზენ ადკალტლოდ ყან ყერი ინსანუნ ყათი ბარაბარულ ეფსუნა, დე აკენსესტა მე მუზნუ ლაზუმ ბაშ ფორმილო, თენე ჰესაბაქსა ეჯურჷ თე დისკრიმინაციინ აკტ ყერი სად აბუზორტლონ ადთაკალ მუზროლო ბეღ'ი.

უდიური ენის გამოყენების მიმართ, საქართველო იღებს ვალდებულებას ალკვეთოს, თუ ჯერ არ აღუკვეთავს, ნებისმიერი გაუმართლებელი გამორჩევა, გამორიცხვა, შეზღუდვა ან უპირატესობის მინიჭება, რომელიც მიმართულია ამ ენის შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის ხელის შეშლისა ან საფრთხეში ჩადებისაკენ. ამასთან, უდიური ენის სასარგებლოდ სპეციალური ზომების მიღება, რომლებიც მიზნად ისახავს ამ ენაზე მოლაპარაკეთა და დანარჩენ მოსახლეობას შორის თანასწორობის ხელშეწყობას, ან რომლებიც სათანადოდ იღებს მხედველობაში ამ ენის განსაკუთრებულ პირობებს, არ ჩაითვლება დისკრიმინაციის აქტად უფრო გავრცელებულ ენებზე მოლაპარაკეთა მიმართ.

გურჯისტანენ ფიქირბაღე, ინ აშრულონ ქულთადანე ჰოქმათუნ ჰარსა მუზენ ათკალ ინსანუნ ყათი სუნსუნა ყამიშბაქსუნა. ჰამ ჰოქმათუნ ბოშ კალფესუნუნ ყან პროფესია ზომბაქსუნუნ აშრულო ბოშ ბაჩერი-ჭებაქესტანე უდინ მუზნა ლახო თოგლახსუნ, ყამიშბაქსუნ, სალ ტოლერანტულ. ჰა მეთარალ ქულთადანე მას-მედიინა მე ზანდრულო თამბესუნა.

უდინ მუზნა ლახო პოლიტიკინა ოსტავარბახუნ, გურჯისტანენ ინ ჰესაბა აყალღე მე მუზნა ლახო ათკალ ადამარღო ლაზუმულა ყან შოტლო თარაფახო თადალ ბურულღო. გურჯისტანენ ქულბიყალღე, აგანამ ლაზუმენე, ტეთარ გამხოლო სერბესენ, მატინთე ჰოქმათუნ ორგანლო თავაყადანბესა ეკაბალა უდინ მუზნა ბახტინკ.

კალფესუნ

- გურჯისტანენ ოზანღე აყსა მე ტერიტორინა, მათე მე მუზნე ათეხა, ტეთართე ქა ინსანახ ზარალ მაყაყუნ თადი:
- ▶ ტე აღლულო ბახტინკ, მანო თე შკოლა თენე ტაცე, ქულბიყალაყან ბაქიკალფესუნ უდინ მუზ. აგანამ თე შეტლო კოჯრულონ ბუტუყსა ყან მანოთე გოლრყუნ

საქართველო იღებს ვალდებულებას, შესაბამისი ღონისძიებებით ხელი შეუწყოს ურთიერთგაგებას ქვეყნის ყველა ლინგვისტურ ჯგუფს შორის. კერძოდ, ქვეყანაში განათლებისა და პროფესიული მომზადების სფეროში შემუშავებულ სამოქმედო მიზნებს შორის მოახდინოს უდიური ენის მიმართ პატივისცემის, გაგებისა და ტოლერანტული დამოკიდებულების ჩართვა და ასევე, წახალისოს მასმედია ამავე მიზნების მისაღწევად.

უდიური ენის მიმართ პოლიტიკის განსაზღვრისას, საქართველო მხედველობაში მიიღებს ამ ენაზე მოლაპარაკე ჯგუფების საჭიროებებსა და მათ მიერ გამოთქმულ სურვილებს. აუცილებლობის შემთვევაში, საქართველოს მიერ წახალისდება ისეთი ორგანოების შექმნა, რომელთა მიზანია ხელისუფლების ორგანოებისათვის რჩევების მიცემა უდიურ ენასთან დაკავშირებულ ყველა საკითხზე.

განათლება

- განათლებასთან მიმართებაში, საქართველო ვალდებულებას იღებს იმ ტერიტორიაზე, სადაც ეს ენა გამოიყენება, ამ ენის მდგომარეობის მიხედვით და სახელმწიფო ენის სწავლებისათვის ზიანის მიყენების გარეშე:
- ▶ ხელმისაწვდომი გახადოს სკოლამდელი განათლების მნიშვნელოვანი ნაწილი უდიურ ენაზე იმ მოსწავლეთა მიმართ მაინც, რომელთა ოჯახებიც ამას ითხოვენ და რომელთა რაოდენობაც საკმარისად ჩაითვლება

- ▶ ზაკონაყან ბაქი თე ადღუღონ ოყალუნ კლასრუღონ ზომყაყუნ ბაქი უღინ მუზ, შეტღობახტინყან, ში კოჯრუღოთე ბუყოსყა, შუთე გოღოყუნ
- ▶ ზაკონაყან ბაქი თე უღინ მუზნა ზომბაქსუნ 12 კლასნა ბოშ, ეთართე კალკაღ პროგრამინა, ტე ადღუღო ბახტინყან მატად თე კოჯრუღონ ბუტუყსა ყან შუთე გოღოყუნ
- ▶ ტეხნიკომღოდ ყან პროფესინ კაღფესინ სფერანა ქომაგყამბით უღინ მუზ ბაყანქი კაღფესუნუნ პროგრამინ ბოშ, შეტა შკოღუ ადღუღო ბახტინკ ყან ში კოჯრუღოყან ბეყუნსესა, მანოთე გოღოღაღყუნ
- ▶ უღინ მუზეხ ქულყანბიყი უნივერსიტეტღო ყან ქაღა შკოღღულღო კაღფესუნუნ დისციპღინინ ფორმინა
- ▶ უღინ მუზეხ ქულყანბიყი, ეთართე დისციპღინინ ჩო კაღყაყუფი, ეთართე ჰაზბიყან თე უღინ მუზ სა თე სა დისციპღინინა ბეღი, კაღფესყაყუნდი იაშურუთღოდ ყან კაღფესტესუნუნ პროგრამიღო
- ▶ უზრუნვეღყოს უღიური ენის სწავღება დაწყებითი განათღების ფარგღებში, როგორც სასწავღო პროგრამის შემადგენღი ნაწიღი იმ მოსწავღეთა მიმართ მაინც, რომეღთა ოჯახებიც ამას ითხოვენ და რომეღთა რაოდენობაც საკმარისად ჩაითვღება
- ▶ უზრუნვეღყოს უღიური ენის სწავღება საშუაღო განათღების ფარგღებში, როგორც სასწავღო პროგრამის შემადგენღი ნაწიღი იმ მოსწავღეთა მიმართ მაინც, რომღებიც, ან ზოგიერთ შემთხვევაში, რომეღთა ოჯახებიც, ამას ითხოვენ და რომეღთა რაოდენობაც საკმარისად ჩაითვღება
- ▶ ტექნიკური და პროფესიული განათღების სფეროში უზრუნვეღყოს, რომ უღიური ენის სწავღება იყოს სასწავღო პროგრამის შემადგენღი ნაწიღი იმ მოსწავღეთა მიმართ მაინც, რომღებიც, ან ზოგიერთ შემთხვევაში, რომეღთა ოჯახებიც, ამას ითხოვენ და რომეღთა რაოდენობაც საკმარისად ჩაითვღება
- ▶ უზრუნვეღყოს უღიური ენის შესწავღა უნივერსიტეტის ან უმაღღესი განათღების დისციპღინის ფორმიტ
- ▶ უზრუნვეღყოს, რომ უღიური ენა ერთ-ერთი დისციპღინის სახით ისწავღებოდეს ზრდასრულთა და უწყვეტი განათღების ფარგღებში

▶ ქულყაყინბიყი უშტელოდ ბაზინ
ოშუნ ჰჷზურბესუნა, მანოთე გარაგ
ლაზუმ ბაქალე უდინ მუზნად
კალფესუნა

▶ სერყანბი ეთჷრ ორგანა
დე ორგანლო, მანოთე
ჯულაბქიარბაქალე უდინ მუზნა
კალფესუნუნ ქალაბაქსუნენკ.

ტერიტორიინა, მათე თეყუნ ადთეხა
უდინ მუზ, გჷრჯისტანე ოზანელეყსა
იხტირყანთადი უდინ მუზინ
ზომბაქსუნუნ ბახტინკ, აგანამ თე უდინ
მუზინ ადთკალ ინსან გოლონე.

დუვან

— გჷრჯისტანენ ოზანელეყსა
ტე სუდრულო ბახტინკ, მა თე
უდინ მუზინყუ ადთხა, დიზნეჩიშჩა
ოყა ცამფი ზაკონლო. დუვანენ

▶ უზრუნველყოს მასწავლებელთა
საბაზისო და შემდგომი
პროფესიული მომზადება,
რომელიც აუცილებელია უდიურ
ენაზე განათლების მიღებისათვის
საჭირო ღონისძიებების
განსახორციელებლად

▶ შექმნას საზედამხედველო
ორგანო ან ორგანოები,
რომლებიც პასუხისმგებელნი
იქნებიან უდიური ენის სწავლების
დაწესების ან განვითარებაში
მიღწეული პროგრესის
მონიტორინგზე და მათ მიერ
მიღებული ღონისძიებების შესახებ
პერიოდული მოხსენებების
შედგენაზე, რომლებიც გახდება
საჯარო.

განათლებასთან მიმართებაში, იმ
ტერიტორიაზე, სადაც ტრადიციულად
არ გამოიყენება უდიური ენა,
საქართველო ვალდებულია
იღებს ნება დართოს, წაახალისოს
ან უზრუნველყოს უდიურ ენაზე ან
უდიური ენის სწავლება განათლების
ყველა შესაბამის საფეხურზე, თუ
უდიურ ენაზე მოლაპარაკეთა
რაოდენობა ამას ამართლებს.

სასამართლო ორგანოები

— საქართველო ვალდებულია
იღებს, იმ სასამართლო ოლქების
მიმართ, სადაც მცხოვრებთა
რაოდენობა, რომლებიც იყენებენ
უდიურ ენას, ამართლებს ქვემოთ
განსაზღვრულ ზომებს, ამ ენის
მდგომარეობის შესაბამისად და
იმ პირობით, რომ ამ პუნქტით
უზრუნველყოფილი ზომები

გარაკნუ ბედ^{ანე} ეთართე ვაქილლო
ინჯიმიშყუნბესა დიხ ჩიჩაყუნ:

მოსამართლის მიერ არ უნდა
განიხილებოდეს ისეთებად,
რომლებიც აბრკოლებს
მართლმსაჯულების სათანადოდ
განხორციელებას:

პინე აშ თაშახუნ:

- ▶ ქულყანბიცი თახსირუოტად იხტარ
ბაქანე უდინ მუზენ აშ თაშშუნა.
ლაზუმ ვადინა ქომაგყამბი
თარჯიმანინა.

სინსლის სამართალწარმოებაში:

- ▶ უზრუნველყოს, რომ ბრალდებული
სარგებლობდეს უდიური
ენის გამოყენების უფლებით.
აუცილებლობის შემთხვევაში,
თარჯიმანთა და მთარგმნელთა
მომსახურების უზრუნველყოფით,
დაინტერესებული პირებისათვის
ზედმეტი ხარჯების დაკისრების
გარეშე.

**ინსანენ
აშ თაშახუნ:**

- ▶ იხტარ ყან თადი ჰქმნათუნ
სუდრულო ჭელახუნ, შეტინ
აღყანფი უდინ მუზ, ტეთართე
მაყანყუთადი აბუზუნ ხარჯრუხ,
ლაზუმ ვადინა ქომაგყამბი
თარჯიმანინა.

**სამოქალაქო
სამართალწარმოებაში:**

- ▶ ნება დართოს, რომ
სამართალწარმოების მონაწილე
მხარის სასამართლოში პირადად
გამოცხადებისას, მას შეეძლოს
უდიური ენის გამოყენება მისთვის
დამატებითი ხარჯების დაკისრების
გარეშე. აუცილებლობის
შემთხვევაში, თარჯიმანთა და
მთარგმნელთა მომსახურების
გამოყენებით.

**ადმინისტრაციენ
აშ თაშახუნ:**

- ▶ იხტარყანთადი თე დიხიშიჩუნუნ
ბოშ თახსირუ ადამარენ დუვანუნ
თალახუნ იხტარყატაბაქი უდინ

**ადმინისტრაციულ
სამართალწარმოებაში:**

- ▶ ნება დართოს, რომ
სამართალწარმოების მონაწილე
მხარის სასამართლოში პირადად
გამოცხადებისას, მას შეეძლოს

მუზინ ადფვესუნა, ტეტვართე მაცყანყუთადი აბუზუნ ხარჯრუს. ლაზუმ ვჰადინჰ ქომჰგყამბი თარჯიმანინა.

უდიური ენის გამოყენება მისთვის დამატებითი ხარჯების დაკისრების გარეშე. აუცილებლობის შემთხვევაში, თარჯიმანთა და მთარგმნელთა მომსახურების გამოყენებით.

ადმინისტრაციინ ორგანუსჰ ყან ჰაჰმათუნ ყულუღუს

— ჰრქმჰათუნ, ტე ადმინისტრაციინ ოლქინა, მათე ქარყუნხესა გოლორ უდიუს ყან ადყუნხესა უდინ მუზინ, გჰრჯისტანენ ოზანელეყსა ტე იხტარენ მატინთე ბატუქო:

- ▶ ქულყანბიყი თე, უდინ მუზინ ადთკალოტღონ ბაცატუქი მე მუზინ სერბი აზბჰრ ეე ცამფი თავახყიღო ჭებაქესტეს.

ჰრქმჰათუნ ტე გალა, რეგიონუნ, მა თე უდინ მუზ ადთკალ ინსან გოლოყუნ, გჰრჯისტანენ ოზანელეყსა იხტარყანთადი:

- ▶ უდინ მუზინ ადთკალ ინსანუნ აზბჰრ ეე ცამფი თავახყიუს ბუყუნ მე მუზინ.

ადმინისტრაციული ორგანოუი ღა საჰარო სამსახურეი

— სახელმწიფოს იმ ადმინისტრაციულ ოლქებში, სადაც ცხოვრობს უდიურ ენაზე მოლაპარაკე მოსახლეობის საყმარისი რაოდენობა, რომელიც ამართლებს ქვემოთ განსაზღვრული ზომების მიღებას, და ამ ენის მდგომარეობის გათვალისწინებით, საქართველო ვალდებულია იღებს, იმ ზომით, რითაც ეს ობიექტურად შესაძლებელი იქნება:

- ▶ უზრუნველყოს, რომ უდიურ ენაზე მოლაპარაკე პირებს შეეძლოთ ამ ენაზე შედგენილი ზეპირი ან წერილობითი განცხადებების წარდგენა.

ხელისუფლების იმ ადგილობრივ ორგანოთა მიმართ, რომელთა ტერიტორიაზეც მოსახლეობის უდიურ ენაზე მოლაპარაკეთა რაოდენობა ისეთია, რომ ამართლებს ქვემოთ განსაზღვრული ზომების მიღებას, საქართველო ვალდებულია იღებს, ნება დართოს და/ან წაახალისოს:

- ▶ უდიურ ენაზე მოლაპარაკე პირების მიერ ზეპირი ან წერილობითი განცხადებების წარმოდგენის შესაძლებლობა ამ ენაზე.

ევახთე უდიუხ
დოლდაშლულუნყუნბესა
ადმინისტრაციინ ორგანლო,
გურჯისტანენ ოზანელეყსა ბიყან
ოშუნ აშრულოხ:

- ▶ ლაზუმბაქა ვადინა, ოზანელყანაყი ცამდი დე ვზბარ თარასტუნ
- ▶ ინსანუნ ჰაზურბესუნ ჰოქმათუნ ყულულა ყა ყერი აშრულო
- ▶ უდინ მუზნად აბა ჰოქმათუნ ყულულჩი ინსანუნ ირაზიყაყუნბი ტე ტერიტორინა, მათე მე მუზინყუნ ადთესა.

მეღია

— უდინ მუზნა ადთკალ ინსანენ ინტერესლო ბახტინკ, ტე ტერიტორინა, მა თე უდინ მუზყუნ ადთესა, გურჯისტანენ ოზანელე აყსა დიქირყამბი ჰოქმათუნ ორგანლო დიფდიზ დე კორი კონპეტენცილონ

ადმინისტრაციულ ორგანოებთან ურთიერთობებში უდიური ენის გამოყენების უზრუნველსაყოფად, საქართველო ვალდებულიებას იღებს, განახორციელოს შემდეგი ზომები:

- ▶ საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოს წერილობითი ან ზეპირი თარგმანი
- ▶ საჯარო სამსახურში მოხელეთა დასაქმება და აუცილებლობის შემთხვევაში, მათი და საჯარო სამსახურის სხვა თანამშრომელთა პროფესიული მომზადება
- ▶ უდიური ენის მცოდნე საჯარო მოხელეთა თხოვნების შეძლებისდაგვარად დაკმაყოფილება მათი იმ ტერიტორიაზე დანიშვნასთან დაკავშირებით, სადაც გამოიყენება ეს ენა.

მეღია

— უდიურ ენაზე მოლაპარაკე პირთა ინტერესების გათვალისწინებით, საქართველო ვალდებულიებას იღებს იმ ტერიტორიაზე, სადაც გამოიყენება ეს ენა, ამ ენის კონკრეტული სიტუაციის შესაბამისად და ამ სფეროში სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების

ბოშ ქულყან ბიცი მედიინ ყან
ავტონომინ პრინციპლობ:

– ფიქირბესუნ, თე რადიონენ ყან
ტელევიზიინენ აშნებსა ინსანუნ
ბახტინკ:

- ▶ ოზანენე აყი, თე რადიონენ
ყან ტელევიზიინენ ბიყან
პროგრამინახ უდინმუზნად
- ▶ ქულყანბიცი უდინ მუზნად აუდიო
ყან აუდიო-ვიზუალენ მასალინ
სერბესუნ ყან ბარბესუნ
- ▶ თოგინ ქომზგბესუნუნ აშბესყანდი
უდინ მუზნად ჰზურბი აუდიო-
ვიზუალყან პროდუქტა ბახტინკ
- ▶ აწყანბიცი ჟურნალისტლო ყან
ყერ აშბალლონკ პროფესინენა
ჰზურბესუნა, მატინ თე ათეხა
უდინ მუზ.

გურჯისტანენ ოზანელეყასა,
ქომგყამბი ყონში ჰოქუმთახო
დიზ აყაყუნყი რადიონუნ ყან
ტელეპროგრამინ ტე მუზნა ლახო,
მანო თე ლარინე ყან იდენტენ უდინ

პირდაპირი ან არაპირდაპირი
კომპეტენციის, უფლებამოსილებისა
და როლის გათვალისწინებით,
მედიის დამოუკიდებლობისა და
ავტონომიის პრინციპების დაცვით:

- იმის გათვალისწინებით, რომ
რადიო და ტელევიზია ემსახურებიან
საჯარო საქმეს:

- ▶ სათანადოდ უზრუნველყოს, რომ
ტელე-რადიო მაუწყებლობამ
წარმოადგინოს პროგრამები
უდიურ ენაზე
- ▶ წაახალისოს და/ან ხელი შეუწყოს
უდიურ ენაზე აუდიო და აუდიო-
ვიზუალური პროდუქციის
წარმოებას და დისტრიბუციას
- ▶ გამოიყენოს ფინანსური
დახმარების არსებული
საშუალებები უდიურ ენაზე
შექმნილი აუდიო-ვიზუალური
პროდუქციის მიმართაც
- ▶ მხარი დაუჭიროს იმ
ჟურნალისტთა და მედიის სხვა
მუშაკთა პროფესიულ მომზადებას,
რომლებიც იყენებენ უდიურ ენას.

საქართველო ვალდებულებას
იღებს, უზრუნველყოს მემობელი
ქვეყნებიდან რადიო და ტელე-
პროგრამების პირდაპირი
შეუზღუდავი მიღება იმ ენაზე,

მუზეხ. მატინთე ნუტ, ინჯიმიშბალე ყონში ჰოქმაათლოხო რადიო ყან ტელეპროგრამინ რეტრანსლევაცინ. მეტხო სავად, გუოჯისტანენ ოზანელე აყსა ქომჰგყამბი მაყაყუნ ყაჭლულთადი მე ინსანახ. იჩხო მუზინ ჯდთფესუნუნ ლახო ყან ცამფესუნუნ ლახო, მატუხთე აშბეყსუნბესა უდინ მუზეხ იდენტინ დე ლარი ფორმინა. მე ბუთუნ შედე ბუნე ქალა ოზანელაყსუნ, ჰაშეტენკალ შენო ბანექოთე მეტა ქინ ოყა ბადლა ტეტარ ფორმალლულო, აშრულოხყან, ყაჭლულახ ყან აბი ბატელნ დემოკრატინ ინსანუნ ბოშ. მილათუნ დევანუნ დირისთ ტერიტორიინ ჰამაჰათუნ ზაკონუნ თარაჯბიყსუნ, ელმუხ დირისთლულ, ყერი ინსანუნ ამბიყსუნ, მაყან

რომელიც მსგავსია ან იდენტურია უდიური ენის და ხელი არ შეუშალოს ამ ენაზე რადიო და ტელე-პროგრამების რეტრანსლევაციას მებობელი ქვეყნებიდან. ამას გარდა, საქართველო ვალდებულიებას იღებს, უზრუნველყოს, რომ შეზღუდვები არ იქნას დაწესებული გამოხატვის თავისუფლებაზე და ბეტდვითი ორგანოების მეშვეობით ინფორმაციის თავისუფალ მიმოქცევაზე იმ ენაზე, რომელიც გამოიყენება უდიური ენის იდენტური ან მსგავსი ფორმით. ზემოხსენებული თავისუფლებების განხორციელება, იმის გამო, რომ იგი შეიცავს მოვალეობებსა და პასუხისმგებლობებს, შეიძლება დაექვემდებაროს ისეთ ფორმალობებს, პირობებს, შეზღუდვებს ან სანქციებს, რომლებიც გათვალისწინებულია კანონით და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ეროვნული უშიშროების, ტერიტორიული მთლიანობისა თუ საზოგადოებრივი უსაფრთხოების, მართლწესრიგის დაცვისა და დანაშაულებათა აღკვეთის, ჰანმრთელობისა და ზნეობის, ღირსებისა და სხვა პირების უფლებათა დაცვის,

აბაბექესტი კონფიდენციალურ აცი ინფორმაციინახ, ყან ჰოქმათუნ სუნდუხ ეფსან.

გურჯისტანე ოზანელე აყსა თე უდინ მუზინ ჰათკალ ინსანუნ ინტერესლოხ თაში აკესყანდი ტე ორგანლო აშბესუნა, მანოთე ბანექო სერბაყუნ ზაკონენ მედიინ პლურალიზმინა.

კულტურინ აშრუხ ყან

კულტურინ გუმგახანიუს

— კულტურინ აშ ყან კულტურინ გუმგახანიუს სა სუფთაშვი გენა – ბიბლიოტეკილო, ვიდეოტეკილო, კულტურინ ცენტრულო, მუზეუმლო, არხივლო, აკადემინა, ტეატრლო ყან კინოტეატრლო, ეთართე ლიტერატური ყან კინომატოგრაფიინ პროდუქტუნ, ინსანუნ ფესტივალუ ყან კულტურინ აშრულო ბახტიკ. მეთართე თაზა ტეხნოლოგიინ აშბესუნახო საგალა, გურჯისტანენ ოზანელე აყსა ტე გამხოლო მა თე

კონფიდენციალურად მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნების თავიდან აცილებისა, თუ სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის შესანარჩუნებლად.

საქართველო ვალდებულებას იღებს, უზრუნველყოს, რომ უდიურ ენაზე მოლაპარაკე პირთა ინტერესები წარმოდგენილი ან გათვალისწინებული იქნას იმ ორგანოების მუშაობაში, რომლებიც შეიძლება შეიქმნან კანონის შესაბამისად მედიის თავისუფლებისა და პლურალიზმის უზრუნველსაყოფად.

კულტურული საქმიანოვა და

კულტურის დანახეპულიკეპი

— კულტურული საქმიანობისა და კულტურის დაწესებულებების – განსაკუთრებით ბიბლიოთეკების, ვიდეოთეკების, კულტურის ცენტრების, მუზეუმების, არქივების, აკადემიების, თეატრებისა და კინო-თეატრების, ისევე როგორც ლიტერატურული ნაწარმოებებისა და კინემატოგრაფიული პროდუქციის, ხალხური შემოქმედების, ფესტივალებისა და კულტურის დარგების მიმართ, მათ შორის,

უდინ მუზინ ადთყუნება ყან ჰქუმჷთუნ
ზაკონუნ ორგანლო კომპეტენცინ,
იხტარუნ ბოშ:

ახალი ტექნოლოგიების გამოყენების
ჩათვლით, საქართველო
ვალდებულებას იღებს იმ
ტერიტორიაზე, სადაც უდიური
ენა გამოიყენება და სახელმწიფო
ხელისუფლების ორგანოების
კომპეტენციის, უფლებამოსილებისა
და როლის ფარგლებში:

▶ ქომჷგყამბი უდინ მუზნა
აკეტესუნუნ ჩოხ ყან
ინიციატივობ ყან ქულყან ბიყი
მე მუზენ ცამკალ აშრულო ლახო,
ყერი-ყერი იხტარლოხ

▶ წაახალისოს უდიური ენისათვის
დამახასიათებელი გამოხატვის
სახეები და ინიციატივები და
ხელი შეუწყოს ამ ენაზე შექმნილ
ნაშრომებზე ხელმისაწვდომობის
სხვადასხვა საშუალებებს

▶ ქულყან ბიყი თე უდინ მუზინ
ცამპი ქინიგილობ ცამყყუნფი
ყერი მუზრულო ლახო,
ტეთართე დუბლირინყან, აბუზბი
სინხრომიზაცინა ყან სუბტიტრლო
სერბესუნა ქომჷგბესუნუნ დაცე

▶ ხელი შეუწყოს უდიურ ენაზე
შექმნილ ნაწარმოებებზე
ხელმისაწვდომობის სხვადასხვა
ფორმებს სხვა ენებზე თარგმანში,
დუბლირებაში, დამატებით
სინქრონიზაციასა და სუბტიტრების
გაკეთებაში დახმარების გაწევისა
და განვითარების გზით

▶ ქომჷგყამბი ყერი-ყერი კულტურინ
აშრულო ბულბიყსუნ ყან
ქულბიყსუნ ჯულაბყან თადი
ჰოქმჷათუნ ორგანლონ თანგყყყუნ
ჯოკბი უდინ მუზნა ყან კულტურინ
აბაბაყსუნუნ აშლუნ ბოშ ჩიშჩუნუნ,
მატინ თე ქომჷგყუმბესა აშბესუნა
ქულყუმბიყსა

▶ უზრუნველყოს, რომ
სხვადასხვა სახის კულტურული
ღონისძიებების ორგანიზებასა და
მხარდაჭერაზე პასუხისმგებელმა
ორგანოებმა სათანადო თანხები
გამოყონ უდიური ენისა და
კულტურის ცოდნისა და მათი
პრაქტიკული გამოყენებისათვის
იმ ღონისძიებებში, რომლებსაც
ისინი უწევენ ორგანიზებასა და
მხარდაჭერას

▶ ქულყანბიცი ტეთარ აშრულოხ, მატინთე ქოშაბალეთე კულტურინ აშრულობესუნა დე ანთასტუნა ჯულაბქარ ბაქალე ორგანლო იხხო იხტარუნ ბოშყანბაქი ტეთარ აშბალუხ, მატინთე შელ აბატუ უდინ მუზ, ეთართე მანდი ქარხალ ინსანუნ მუზეხ

▶ ქულყანთადი უდინ მუზნად ადთკალ ინსანუნ ბაყანქი კულტურინ აშრულო ბოშ

▶ ქულყანთადი დე ქულყანბიცი ტეთარ ორგან დე ორგანლო სერბესუნა, მატინთე ჯულაბქარბაქალე უდინ მუზნა ლახო ცამფი ქინიგინა გირბესუნა ყან პრეზენტაციინა დე დუნდანუნ ჩოელ ჩიშიუნა

▶ აგანამ ლაზუმბაქად, სერყამბი ყან /დე ქულყანბიცი ყან თანგყანთადი ჭებაქესტუსუნუნ/ ყან ტერმინოლოგინ აშრულოხ ბახტინკ, შეტა ბახტინკ თე ეფიყანბაქი, აბუზყანბაქი უდინ მუზნუ ადმინისტრაციინ,

▶ ხელი შეუწყოს ისეთ ზომებს, რომლებიც უზრუნველყოფს, რომ კულტურული საქმიანობის ორგანიზების ან მხარდაჭერისათვის პასუხისმგებელ ორგანოებს თავიანთ განკარგულებაში ჰყავდეთ ისეთი პერსონალი, რომელიც სრულყოფილად ფლობს უდიურ ენას, ისევე როგორც დანარჩენი მოსახლეობის ენას (ენებს)

▶ წაახალისოს უდიურ ენაზე მოსაუბრეთა წარმომადგენლების უშუალო მონაწილეობა კულტურული საქმიანობების დაგეგმვასა და მათი წარმართვისათვის აუცილებელი პირობების შექმნაში

▶ წაახალისოს და/ან ხელი შეუწყოს ისეთი ორგანოს ან ორგანოების შექმნას, რომლებიც პასუხისმგებელნი იქნებიან უდიურ ენაზე შექმნილი ნაწარმოებების შეკრებაზე, ასლის შენახვასა და პრეზენტაციაზე ან გამოქვეყნებაზე

▶ აუცილებლობის შემთხვევაში, შექმნას და/ან ხელი შეუწყოს და დაფინანსოს მთარგმნელობითი და ტერმინოლოგიის კვლევითი სამსახურები, კერძოდ, იმ მიზნით, რომ შენარჩუნებული იქნას და განვითარდეს შესაბამისი

კომერცინ, ეკონომიკინ,
სოციალუნ, ტექნიკუნ ნა ზაკონუნ
ტერმინოლოგინ.

ადმინისტრაციული, კომერციული,
ეკონომიკური, სოციალური,
ტექნიკური ან სამართლებრივი
ტერმინოლოგია უდიურ ენაში.

ტე ტერიტორილო, მა თე ტრადიციენე
თეყუნ ჰეთეხა უდინ მუზ ჰგანამ უდინ
მუზნუ ათკალტყონ დაკაზატყუნბესა
გურჯისტანენ ოზანელეყესა იხტარყან
თადი, ქომგჩილუღყანბი ყან /დე
ქულყანბიყი კულტურინ აშრულო ყან
კულტურინ აშბალგამხოლო ბეშუნ
პუნკტრულო ზაკონკენა.

იმ ტერიტორიების მიმართ, სადაც
ტრადიციულად არ გამოიყენება
უდიური ენა, თუ უდიურ ენაზე
მოლაპარაკეთა რაოდენობა
ამას ამართლებს, საქართველო
ვალდებულებას იღებს, ნება დართოს,
წახალისოს და/ან უზრუნველყოს
შესაბამისი კულტურული საქმიანობა
და კულტურის დაწესებულებების
ფუნქციონირება წინა პუნქტის
დებულებების შესაბამისად.

გურჯისტანენ ოზანელეყესა
ყერი ჰოქმათლოხო კულტურინ
დოლდაშლოლო ლაზუმ გა ყან
თადი უდინ მუზნად ტე კულტურინას
მატუხთე შეტინ აკესნესტა.

საქართველო ვალდებულებას
იღებს საზღვარგარეთის ქვეყნებთან
კულტურულ ურთიერთობებში
სათანადო ადგილი დაუთმოს უდიურ
ენას და იმ კულტურას, რომლის
გამოხატულებასაც ის წარმოადგენს.

ეკონომიკინ ყან

სოციალუნ ქარხმსუნ

— ეკონომიკინ ყან სოციალუნ
აშრულოხო გურჯისტანენ
ოზანელეყესა დირისთ დუნდანუნ
ჩ'ოელ:

- ▶ ჰასყამბი ჰოქმათუნ ზაკონუნ
ბოშ ბუ ბუტუნ ზაკონდოხ,
მატინთე ჰავად იხტარ თენე

ეკონომიკური და

სოციალური ცხოვრება

— ეკონომიკურ და სოციალურ
საქმიანობასთან დაკავშირებით
საქართველო ვალდებულებას იღებს
მთელი ქვეყნის მასშტაბით:

- ▶ გააუქმოს ქვეყნის
კანონმდებლობაში არსებული
ნებისმიერი დებულება,

თასტა ნა ინჯიმინებსა უდინ მუზინ ადთფესან ეკონომინ ყან სოციალუნ აშრულო დოკუმენტლო ბოშ, აშნუნ დაგავორაყან ტეხნიკუნ დოკუმენტლო ბოშ, ეთართე ყერი-ყერი პროდუქტუნ დე აშბესტალ ადთხო ბოშ

რომელიც გაუმართლებლად კრძალავს ან ზღუდავს უდიური ენის გამოყენებას ეკონომიკურ და სოციალურ საკითხებთან დაკავშირებულ დოკუმენტებში, კერძოდ, შრომით ხელშეკრულებებში და ტექნიკურ დოკუმენტაციაში, როგორცაა სხვადასხვა სახის პროდუქციისა თუ მოწყობილობის მოხმარების წესები

▶ მაყან ბრახტი ტეტარ პრაკტიკინა, მატინთე თარაფთენებიყსა ეკონომინ ყან სოციალუნ აშრულო ბოშ უდინ მუზნად

▶ არ დაუშვას პრაქტიკა, რომელიც მიმართულია ეკონომიკური და სოციალურ საქმიანობაში უდიური ენის გამოყენების წინააღმდეგ

▶ ქულყანთადი ყან /დე ქომაგჩილულყანბი უდინ მუზნად ყერი აშრულონ მატუნთე თეან ფიქირბესა ალა ცამფი პუნკტრულონ.

▶ ხელი შეუწყოს და/ან წაახალისოს უდიური ენის გამოყენება სხვა საშუალებებით, რომლებიც გათვალისწინებული არ არის ზემოთ მოცემული ქვე-პუნქტებით.

გურჯისტანენ ოზანელეყსა ეკონომიკინ ყან სოციალუნ აშრულო ბოშ, ჰოქმათუნ ორგანლო კომპეტენცინ ჰარამინა ტე ტერიტორინა, მათე უდინ მუზენყუნ ადთეხა ტემათე ბანეჟო მენო:

ეკონომიკური და სოციალური საქმიანობის მიმართ, საქართველო ვალდებულებას იღებს, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების კომპეტენციის ფარგლებში, იმ ტერიტორიაზე, სადაც გამოიყენება უდიური ენა და იმდენად, რამდენადაც ეს რეალურად შესაძლებელია:

▶ შეტა კონტროლინ ოყა ეკონომიკინ ყან სოციალუნ სექტორუნ ბოშ (ჯამაჰათუნ სექტორინა) ქალალულყანბი

▶ მისი უშუალო კონტროლის ქვეშ მყოფ ეკონომიკურ და სოციალურ სექტორში (საჯარო სექტორი) ორგანიზება გაუწიოს ისეთ

ტეთარ აშრულოს, მატინთე ბუტუყსა უდინ მუზინ ადთფესუნუნ ბახტინკ

- ▶ ქულყანბიყი, თე სოციალუნ ქომზგბესუნყან ობიექტლონ ტეთარტლო, ეთართე ბუყუნ ბალინციუს, ყოჯორტლო კოჯრუს, თაყაყუნდი უდინ მუზინ ადთკალ ინსანახ, მატუხთე ლაზუმნე ამარრულოხ ბესუსუნ, ყოჯალულო დარდრულოხო დე ყერი დარდიხო, უდინ მუზინ ინსანახ ქომზგბესუნ.

საქმიანობას, რომელიც მიზნად ისახავს უდიური ენის გამოყენების ხელშეწყობას

- ▶ უზრუნველყოს, რომ სოციალური მზრუნველობის ობიექტებმა, ისეთები, როგორებიცაა საავადმყოფოები, მოხუცებულთა სახლები, თავშესაფრები, შესთავაზონ უდიურ ენაზე მოლაპარაკე პირებს, რომლებსაც ესაჭიროებათ მოვლა ავადმყოფობის, ხანდამზული ასაკის ან სხვა მიზეზების გამო, ამავე ენაზე მათი მიღებისა და მკურნალობის შესაძლებლობა.

მუზნად მე დაყაკესტალენ ბუნე რეგიონუნ დეაკიწორტლო მუზნა ევროპინ ხარტიინ ტე ზაკონუნ ოხარი ბი ფორმინენ, მანოთე აკესტინე გურჯისტანუნ ჰოქმათუნ დეკლარაციინ პროექტა „რეგიონუნ დე კიწორტლო ევროპინ ხარტიინ“ რატიფიკაციინ ლახო. მე დოკუმენტ ჰზირებაქე 2013 უსენუნ იუნუნ-ხაში. „რეგიონუნ ყან კიწორტლო მუზნა ლახო ევროპინ ხარტი“ ბახტინკ „გურჯისტანენ ოზანელეაყსუნუნ ბესუნუნ ბახტინკ ჰზირიბი კომისინა ყან ევროპინ სავეტუნ ექსპერტლონ. ხარტიინ დურუს ვერსინინა ბავაქონან ბელანან ევროპინ სავეტუნ ვებ-სადტინა: <http://conventions.coe.int> (treaty No. 148)

ენის ეს გამაკვლევი წარმოადგენს რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის იმ დებულებებს გამარტივებული ფორმით, რომლებიც მოხსენიებულია საქართველოს პარლამენტის დეკლარაციის პროექტში “რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის” რატიფიკაციის შესახებ. ეს დოკუმენტი მოზადდა 2013 წლის ივნისში „რეგიონული და უმცირესობათა ენების შესახებ ევროპული ქარტიის“ თაობაზე საქართველოს ვალდებულების შესრულებასთან დაკავშირებით შექმნილი უწყებათაშორისი კომისიისა და ევროპის საბჭოს ექსპერტების მიერ. ქარტიის სრული ავთენტური ვერსია შეგიძლიათ იხილოთ ევროპის საბჭოს ვებ-გვერდზე: <http://conventions.coe.int> (treaty No. 148)

ეწიან, ეთართე უდინ კიწი მიღლათლო არიორტლონ, მეთარ ეწიანალ ქარრანხესა კიწი მიღლათუნ ეფსუნუნ ლახო ევრობინ ჩარჩო კონვენცინენ. მე ყოღმაფი დოკუმენტენ, ჰოქმათენ ქულალებიყსა ბიყან შეღ აშრუხ კიწი მიღლათუნ ბახტინკ, შეტენკ თე შეტლონ ეყეყუნფი ყან აბუხყყუნბი იჩ კულტურინახ, იჩლო იდენტლულუნ თუშ ელეემენტლო (მუშ, ვაწლულ, ადათუხ ყან კულტურინ დოვლათ) ყან ენეფსან მეთარ ინსანა ასიმილაციინახო. ჩარჩო კონვენცინენ ენეფსა კიწიორტა მუშინ ადთეფსუნუნ იხტარახ ყან შენო ფასნებაქსა ტეთარ ასპექტლოლახო, ეთართებუნე ქინიგილობაქსუნ, კალფესუნ ყან პროფტენიკუმუნ ჰაზირბესუნუნ ცენტრუხ სერბესუნუნ ყან გირმიშბესუნუნ იხტარ, წირხოლო ცამფესუნყან, დაცნალახო ცამფესუნ კიწიორტლო მუშინ. იხტარყყყუნ თადი კიწიორტლო მუშინ ცამფესუნა. ჟამაჰათუნ ცამფესუნა ბოშ ეფექტუნ აშ (მეთართე ჰოქმათენუტ ორგანიზაციინა) ყან ყერი ჰოქმათუნ კიწიორტლო ეფსუნუნ დოკუმენტუხ ცამფი-ყოღმაფსუნ.

თქვენ, როგორც უდიური ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელი, ასევე სარგებლობთ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციით. ამ ხელშეკრულებით, სახელმწიფო ხელს უწყობს შესაბამისი პირობების შექმნას ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთათვის, რათა მათ შეინარჩუნონ და განავითარონ საკუთარი კულტურა და მათი იდენტობის ძირითადი ელემენტები (ენა, რელიგია, ტრადიციები და კულტურული მემკვიდრეობა) და იცავს ასეთ პირებს ასიმილაციისგან. ჩარჩო კონვენცია იცავს სამოგადოებრივ ცხოვრებაში უმცირესობის ენის გამოყენების უფლებას და იგი ვრცელდება ისეთ ასპექტებზე, როგორიცაა სახელმძღვანელოების ქონა, კერძო საგანმანათლებლო და პროფესიული მომზადების ცენტრების შექმნისა და მართვის უფლება, სახელების გამოყენებისა და ქუჩის დასახელებების უმცირესობის ენაზე განთავსების, კერძო ხასიათის წარწერების უმცირესობის ენაზე გაკეთების უფლება, სამოგადოებრივ ცხოვრებაში ეფექტური მონაწილეობა (მათ შორის არასამთავრობო ორგანიზაციებში) და სხვა სახელმწიფოებთან უმცირესობათა დაცვაზე ხელშეკრულებების გაფორმება.

რეგიონულ დე კიწიორტლო მუზრულო ევროპინ ხარტიას აკენსესტა ევროპინ სავეტა კონვენცინახნე, მატინათე ქულე ბიყსა კიწი მილლაჟთუნ, მატინ თე იჩხო მუზინყუ ადეთესა იჩხო აიში. მე მუზნად ადყთადლო აკენსესა მუზრულო ევროპინ ხარტინენ ქომჟბალ, ქულბიყალ თე აშრულოხ, მატუხთე გჷრჯისტანენ ბუტუყსა უდილო ბახტინკ.

რეგიონუნყან დე კიწიორტლო მუზრულოყან ევროპინ ხარტინა ყან ევროპინ სავეტა აბუშბინ ინფორმაციინენკ, თავაყადანბესა ყონაღბადქენან ბეშ ვებ-სადტინა:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

ევროპინ სავეტ ბუნე ინსანუნ იხტარუნ ორგანიზაციინ კონტინენტუნ ღახო. შეტა ბოშ ბუნე 47 ჰოქმათახო დოლდაშ, მატლოხოთე 28 ევროპინ დოლდაშენ. ევროპინ სავეტა ბუთუნ დოლდაშ ჰოქმათე ყოლღემაფე ადამარი იხტარუნ ევროპინ კონვენცინ დოკუმენტა, მატინთე ბუტუყსა ადამარი ჯამაშათუნ იხტარუნ დემოკრატიინ ყან ზაკონუნ ეფსუნა. ადამარი იხტარუნ ევროპინ სუდრულოხ ბელალო კონვენცინ ბესუნ დოლდაშ ჰოქმათლო ბოშ.

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტია წარმოადგენს ევროპის საბჭოს კონვენციას, რომელიც ხელს უწყობს იმ უმცირესობათა ენების დაცვას, რომლებმაც ტრადიციულად საუბრობენ ქვეყანაში. მოცემული ენის გამკვლევი მოიცავს ენების ევროპული ქარტიით გათვალისწინებულ ხელშეწყობის იმ ღონისძიებებს, რის გამოყენებასაც საქართველო აპირებს უდიურის მიმართ.

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიისა და ევროპის საბჭომე დამატებითი ინფორმაციისათვის გათხოვთ, ეწვიოთ ჩვენს ვებ-გვერდებს:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

ევროპის საბჭო არის ადამიანის უფლებათა მოწინავე ორგანიზაცია კონტინენტზე. იგი 47 წევრი სახელმწიფოსაგან შედგება, რომელთაგან 28 ევროპის კავშირის წევრია. ევროპის საბჭოს ყველა წევრმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას – ხელშეკრულებას, რომელიც გამიზნულია ადამიანის უფლებების დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის დასაცავად. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ზედამხედველობს კონვენციის შესრულებას წევრ სახელმწიფოებში.

UDI
KAT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE